

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/208317,Damian-Sitkiewicz-Dwa-lata-w-smiertelnym-zagrozeniu-Pomoc-rodziny-Lubaszkow-dla-.html>

28.02.2026, 15:04

Damian Sitkiewicz: Dwa lata w śmiertelnym zagrożeniu. Pomoc rodziny Lubaszków dla rodziny Różańskich w Karolinie pod Mińskiem Mazowieckim

Mińsk Mazowiecki to miasto powiatowe leżące około 40 km na wschód od Warszawy. W 1930 r. zamieszkiwało go blisko 13 500 osób, z czego około 5000 to ludność żydowska.

[Polacy ratujący Żydów](#)

21.08.2026

Na jesieni 1940 r. okupant niemiecki utworzył getto w Mińsku Mazowieckim. Miejsowość ta znajdowała się w dystrykcie warszawskim na obszarze Generalnego Gubernatorstwa. Getto miało charakter otwarty, jak wiele gett prowincjonalnych – w przeciwieństwie choćby do warszawskiego, które było pilnie strzeżone przez odpowiednie służby policyjne. W mińskim getcie przebywali nie tylko miejscowi Żydzi, ale także ci, których okupant niemiecki przesiedlił z terenów włączonych w 1939 r. do III Rzeszy. Wedle danych z kwietnia 1942 r. miasto zamieszkiwało około 18 tysięcy osób, w tym blisko 5 tys. Żydów w getcie.

Losy Różańskich i Lubaszków

W dniu 21 sierpnia 1942 r. funkcjonariusze Gestapo wraz z podległymi jej litewskimi, polskimi i ukraińskimi formacjami pomocniczymi rozpoczęli likwidację mińskiego getta. Ta niezwykle brutalna akcja polegała na rozstrzelaniu na ulicach Mińska Mazowieckiego około tysiąca Żydów. Pozostałych przy życiu wywieziono do obozu zagłady Treblinka II. Nielicznym udało się zbiec i ukryć.

Rodziną, która zdołała uniknąć organizowanej przez Niemców Zagłady, byli Różańscy: Berek i Serka z d. Korman oraz ich troje dzieci: Symche – 19 lat, Michał – 15 lat i Dawid – 14 lat. Małżeństwo miało również syna Szmula (22 lat), zwanego Szymonem. Po likwidacji getta rodzina żydowska przybyła do domu Lubaszków w położonej na północ od Mińska Mazowieckiego Karolinie, prosząc ich o pomoc i ukrycie. Karolinę zamieszkiwało około 500 osób, w tym kilku kolonistów niemieckich.

Zanim zlikwidowano mińskie getto, Szmul zaangażował się w miejscową konspirację komunistyczną. Był kierownikiem działającej w getcie „grupy wypadowej” Gwardii Ludowej. Jak pisał po wojnie – „podlegał pod Stanisława Dąbrowskiego »Brzozę«”.

Najprawdopodobniej razem z nim z mińskiego getta wyszedł także jego młodszy brat, wspomniany Michał, który również był jednym z członków grupy. Szmul Różański po tzw. aryjskiej stronie, przede wszystkim pod Mińskiem Mazowieckim, kilkakrotnie tworzył wraz z bratem grupy bojowe, które były rozbijane przez Niemców – próby takie podejmował w stworzonych przez okupanta dla Żydów obozach pracy – przy ul. „Kopernik” i w fabryce Rudzkiego w Mińsku Mazowieckim oraz w okolicznych Mrozach.

► [Całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Polacy ratujący Żydów pod okupacją niemiecką, Żydzi

Artykuł

Michał Różański (fot. z zasobu IPN)